

Nieuwsbrief NZG

1(2) 1999

Nederlandse Zeevogelgroep
Dutch Seabird Group

Texel, oktober 1999

redactie Nieuwsbrief NZG: Mardik F. Leopold,
p/a Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN-DLO)
postbus 167, 1790 AD Den Burg, Texel
e-mail m.f.leopold@ibn.dlo.nl

secretariaat NZG: De Houtmanstraat 46,
1792 BC Oudeschild, Texel

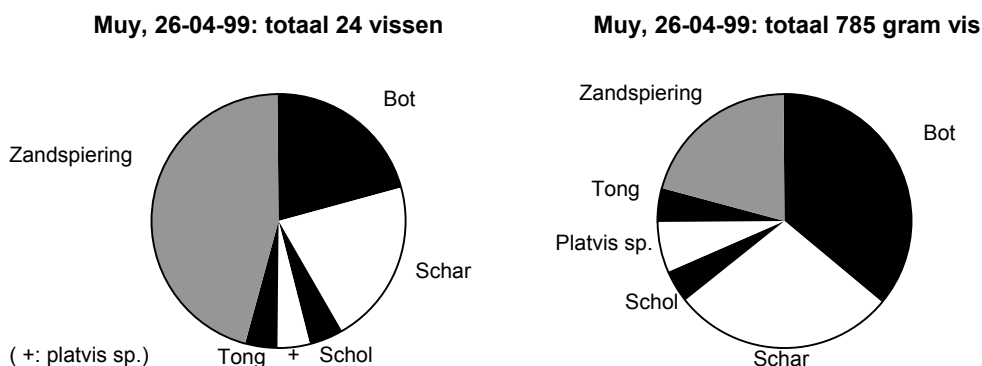
Nieuwe 'zoute' Aalscholverkolonie op de Wadden in 1999

Mardik F. Leopold & Cindy J.G. van Damme

Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek IBN-DLO, Postbus 167, 1790 AD Den Burg, Texel.

De uitbreiding van de aantallen broedende Aalscholvers *Phalacrocorax carbo* op de Wadden gaat gestaag door. Na vestigingen op het eilandje 'De Hond' in de Eems (1974), het Zwanenwater (1989; vogels uit deze kolonie foerageren ook tot in de Waddenzee), Vlieland (1994) en het Zuiderduin bij Rottum (alleen broedgevallen in 1997) is nu ook Texel gekoloniseerd. In de bekende kolonie van Lepelaars *Platalea leucorhodia* en Blauwe Reigers *Ardea cinerea* in de Muy zag de dienstdoende vogelwachter van Staatsbosbeheer op 1 april een Aalscholver die 'met takken in de weer was'. Dat het niet om een grap ging werd allengs duidelijk; bij een eerste nestentelling in de kolonie werden op 26 April 30 Aalscholvernesten (en 24 Lepelaar en 23 Blauwe Reigernesten) geteld. Veel van de broedende Aalscholvers bleken Lepelaarnesten te hebben overgenomen. De toekomst van deze gemengde kolonie ziet er wellicht zwart uit: op de Muyplas zwommen die avond zo'n 200 Aalscholvers...

De Aalscholver lijkt vooralsnog geen voedselconcurrent van de ook op Texel zo gekoesterde Lepelaar. Voor de laatste is op Texel een speciale vishevelpassage aangelegd, om Driedoornige Stekelbaarzen *Gasterosteus aculatus* de kans te geven in het voorjaar vanuit zee de zoete binnenwateren te bereiken, waar ze vervolgens in grote aantallen ten prooi vallen aan de Lepelaars. De Aalscholvers gebruiken vooral de Noordzee-kustzone als foerageergebied. Uit- en invliegende Aalscholvers pendelden op de avond van de nestentelling naar de Noordzee, niet naar de Texelse binnenwateren. Er werd in de kolonie tijdens de telling één Aalscholver braakbal gevonden. Deze bevestigde het beeld dat de vogels op zee foerageren: er zaten resten in van 13 platvissen en 11 zandspieringen (Figuur 1). De hoeveelheid uitgezocht materiaal is nog maar zeer beperkt, nader braakballenonderzoek zal moeten uitwijzen hoe de prooikeuze van de Aalscholvers in deze nieuwe kolonie zich zal ontwikkelen. De jongste vestiging van Aalscholvers op de Wadden zou gezien kunnen worden als natuurherstel: in 1904 broedden voor het laatst Aalscholvers op Texel.

Figuur 1: Reconstructie van de vissen, gegeten door een Aalscholver uit de kolonie op Texel, 26 april 1999, op grond van prooiresten in een braakbal.

Na schelpdiervisserij in de Waddenzee en Noordzee-kustzone, nu ook schelpdiervisserij verder op zee

Schelpdieren worden vanouds in Nederland gevist in de Waddenzee en in de Delta. Door gebrek aan mossels en kokkels aldaar werd sinds het eind van de jaren 80' ook de Noordzee kustzone 'in productie genomen'. Men vist hier op strandschelpen, met name op de vrij kleine *Spisula subtruncata* (zie vorige nieuwsbrief). Liever zou men op grotere soorten vissen, maar die zijn dun gezaaid in de kustwateren. Er is één uitzondering: *Ensis directus* ofwel de Amerikaanse Zwaardschede. De naam zegt het al, dit is een introductie uit Amerika en bevissing van deze soort treft dus per definitie geen klassieke Nederlandse natuurwaarden, zou je denken. Daarnaast komt de soort vooral voor in beweeglijke zandbodems dus ook het omwoelen van de bodem lijkt weinig kwaad te kunnen. Toch is er een aantal kanttekeningen te maken bij de zich ontwikkelende visserij op *Ensis*. De soort is een zeer snelle graver en de visser moet de bodem tot op grote diepte omwoelen. Gesproken wordt over een halve meter. Daarnaast: als men eenmaal *Ensis directus* kan vissen, kan men alles aan en zullen ook andere soorten geëxploiteerd kunnen gaan worden. Er is in Nederland al ten minste één visser die zich op andere soorten toelegt, in dieper water verder uit de kust. Deze visser begon met vissen op *Ensis directus* en de Stevige Strandschelp, *Spisula solida*. Hierbij werden vangsten van 500 kg per uur gehaald. Hij kan inmiddels vissen in wateren van meer dan 40 meter diep, en hiermee ligt een groot deel van het Nederlands Continentale Plat (NCP) open voor hem, en zijn afzetmarkt in Spanje. Gevist wordt met een zuigkor van 2 m breed en een snelheid van 3 knopen (5½ km per uur). Dit resulteert in een bevist oppervlak van ongeveer een hectare per uur. Voor kleine, geconcentreerd voorkomende banken van schelpdieren op dieper water kan dat grote gevolgen hebben. De ligging van dergelijke banken is tegenwoordig bekend uit onderzoeksrapporten en ook kan de visser zelf, met moderne opsporingsapparatuur, rijke banken vinden. Overbevissing, en daarmee een aanslag op de natuur op zee, ligt dus op de loer. Inmiddels schijnt het met de *Ensis* en de *Spisula solida* al 'aardig te minderen' aldus de visser, die nu onder andere ook vist op Noordkrompen *Arctica islandica*.

Wereldwijd worden schelpdieren met moderne technieken overbevist, zo bleek tijdens de 3rd International Conference on Shellfish Restoration, in Cork, Ierland eind september 1999. Met